

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Διδακτική Εκπαιδευτικού Δράματος - Τεχνικές Θεάτρου στην Εκπαίδευση

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 : Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Από το χαρτί στη σκηνή

Μαρία -Μάρω Γαλάνη (PhD)
ΤΕΠΕΚΕ Πανεπιστήμιο Πατρών

Έννοιες κλειδιά

- Δραματουργικά στοιχεία
- Θέατρο στο σχολείο
- Θεατρική Παράσταση

Σκοπός της ενότητας

- Να κατανοήσουν οι φοιτητές /τριες ότι η παράσταση ως αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης σκηνοθεσίας είναι ερμηνεία του θεατρικού έργου και αποτελεί σύνθετο καλλιτεχνικό παραγόμενο για τη δημιουργία του οποίου συμβάλλουν πολλές τέχνες.

Σχολική Θεατρική παράσταση

- Στη σχολική θεατρική παράσταση συναντώνται και συνυπάρχουν αρμονικά, όλες οι τέχνες μουσική, χορός, ζωγραφική και εικαστική δημιουργία, συμπληρώνοντας η μια την άλλη. Μέσα από αυτήν τη διαδικασία που απαιτεί μέθοδο, συνεργασία, πειθαρχία και κατανόηση οι μαθητές /τριες αντιλαμβάνονται το ωραίο που συγκεντρώνεται στην τέχνη και ευεργετούνται από αυτό.

Από το χαρτί στη σκηνή - Φάσεις ανάπτυξης

1^η Φάση προκαταρκτική

1.1: Επιλογή έργου

1.2: Επιλογή χώρου

1.3: Επιλογή κεντρικής ερμηνευτικής ιδέας

1.4: Σχεδιασμός

2^η Φάση: Μέθοδος εργασίας της ομάδας

2.1: Εισαγωγική ιδέα του έργου. Ανάγνωση

2.2: Δραματουργική ανάλυση

2.3: Βιωματικοί αυτοσχεδιασμοί

2.4: Δομημένοι αυτοσχεδιασμοί

3^η Φάση: Στήσιμο του έργου, πρόβες

4^η Φάση τελική Στήσιμο σκηνικού, φώτων, με ρούχα όλο το έργο πρόβα
Generale

Φάση 1 - δράση Α: επιλογή έργου

Ο εκπαιδευτικός προτείνει στην τάξη ομάδα δύο - τρία έργα και ζητά από τους μαθητές /τριες αφού τα διαβάσουν να απαντήσουν σχετικά με τα έργα στις ερωτήσεις:

- Ποιο είναι το ενδιαφέρον στοιχείο στα έργα κατά την άποψη τους;
- Πως αντιλαμβάνονται τα ενδιαφέρον των θεατρικών κειμένων σε σχέση τη δομή του, την αλληλουχία των γεγονότων, την πορεία της αφήγησης, την εξέλιξη των χαρακτήρων
- Ποια στοιχεία φέρνουν τα έργα σε ένα διάλογο με την σημερινή κοινωνία;
- Προσφέρονται αυτά τα έργα στις ανάγκες και δυνατότητες των μαθητών /τριων της τάξης
- Η σύνθεση της τάξης –αριθμός μαθητών – μαθητριών προσφέρεται για το ανέβασμα αυτών των έργων;

Στα προτεινόμενα έργα συμπεριλαμβάνονται εκτός των έργων θεατρικών συγγραφέων, κολάζ θεατρικών, διασκευασμένα από λογοτεχνικά έργα, θεατρικά κείμενα των μαθητών /τριων από δραστηριότητες δημιουργικής γραφής κ.λπ. και η τάξη θα αποφασίσει εκείνο το έργο το οποίο ταιριάζει στις ανάγκες, τις δυνατότητες και επιθυμίες της .

Φάση 1 - δράση Β: επιλογή χώρου

Μετα από την επιλογή του έργου ο/η εκπαιδευτικός θα προτείνει και η ομάδα θα σκεφτεί και θα συναποφασίσουν τον τύπο της σκηνής που ταιριάζει στο συγκεκριμένο έργο. Μια θεατρική παράσταση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε θέατρο αλλά και σε οποιονδήποτε εναλλακτικό χώρο. Η ομάδα θα προβληματιστεί πάνω στην επιλογή της οπτικής γωνίας από την οποία θέλει να παρακολουθήσει το κοινό τη θεατρική παράσταση ώστε να στηθεί ανάλογα και να εξυπηρετεί καλύτερα την ερμηνευτική ιδέα για το έργο.

Εικόνα 1: Ζωγραφική μακέτα των *Ορνίθων* του Αριστοφάνη του Γιάννη Τσαρούχη
Σκηνοθεσία Κάρολος Κουν, 1959

Φάση 1 - δράση Γ: επιλογή κεντρικής ερμηνευτικής ιδέας

Ο συγγραφέας κάθε θεατρικού έργου έχει τις ιδέες του για την παράσταση. Οι ιδέες αυτές όμως θα μετατραπούν σκηνικά, με γνώμονα την ερμηνευτική ιδέα -την σκηνοθεσία που θα ακολουθηθεί στο ανέβασμα του έργου.

Ο/η εκπαιδευτικός προτείνει την κεντρική ερμηνευτική ιδέα του έργου και οι μαθητές /τριες την υιοθετούν.

Για την στήριξη της κεντρικής ερμηνευτικής ιδέας πρέπει να οργανωθούν επιχειρήματα. Αυτό γίνεται μετά από έρευνα πάνω στο έργο, στην εποχή του, προηγούμενες παραστάσεις του έργου κ.λπ.

Φάση 2 – δράση Α: σχεδιασμός

- Πριν την πρώτη συνάντηση της ομάδας συντελεστών έχουν όλοι στα χέρια τους το κείμενο του έργου.
- Ακολουθεί ο καλλιτεχνικός σχεδιασμός, επιλογή συντελεστών, οργάνωση παραγωγής κ.λπ.
- Το επόμενο βήμα είναι να γίνει διαχείριση ανθρώπων και χρόνου το χρονοδιάγραμμα της παραγωγής | ορισμός της ημερομηνίας της παράστασης | διάρκεια των προβών (τουλάχιστον δύο μήνες) | επιμέρους χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης κάθε φάσης, ξεχωριστά, | προϋπολογισμός παραγωγής |
- Συνεργασία με συντελεστές: σκηνογράφο, ενδυματολόγο –(ο εκπαιδευτικός εικαστικός του σχολείου), ο μουσικός, ο δάσκαλος φυσικής αγωγής) -χορογράφος, (ο εκπαιδευτικός πληροφορικής) - video artist κ.λπ. όλοι μαζί θα διαμορφώσουν το αισθητικό ύφος που θα στηρίξει την βασική ιδέα του έργου.

Φάση 3: Μέθοδος εργασίας της ομάδας

Φάση 3 - δράση Α: Εισαγωγική

Στην αρχική συνάντηση ο εκπαιδευτικός θα θέσει την σκηνοθετική ιδέα του έργου με σαφήνεια και σταθερότητα

- Πρώτη μέρα Ανάγνωση κειμένου – συζήτηση σχετικά με τις αρχικές πρώτες εντυπώσεις

Στη συνέχεια η ομάδα ερευνά

- Την προϊστορία του έργου, τα δεδομένα και τα γεγονότα πριν την έναρξη της δράσης
- Θα μελετήσει τον τόπο
- Θα μελετήσει τον συγγραφέα

Δραματουργική ανάλυση

είναι το υλικό μέσα από το οποίο ο/η σκηνοθέτης- εκπαιδευτικός θα δώσει ζωή στον κόσμο που υπαινίσσεται το θεατρικό κείμενο. Δραματουργική ανάλυση είναι επεξεργασία των στοιχείων του κειμένου που αποτελούν τα χαρακτηριστικά της θεατρικής αφήγησης εκείνα που θα συντελέσουν στη δημιουργία του σκηνικού σύμπαντος.

Τα στοιχεία αυτά είναι ο τόπος, ο χρόνος, οι χαρακτήρες, οι στόχοι και οι σχέσεις των χαρακτήρων, καθώς και τα γεγονότα που συνιστούν τη δράση του έργου.

Αυτά τα στοιχεία τα οποία περιέχονται στο θεατρικό κείμενο πρέπει να φωτιστούν, να ερευνηθούν .

Πιο συγκεκριμένα η διερεύνηση αφορά στα επόμενα:

Διερεύνηση του διαλόγου

Η μελέτη αφορά σε:

- γλώσσα
- ύφος
- ιδιόλεκτο
- παύσεις και σιωπές.

Η γλώσσα -ύφος και ιδιόλεκτος, οφείλει να ταιριάζει με:

- κοινωνικό status
- ήθος
- ψυχολογικό προφίλ
- συναισθήματά του κάθε δραματικού προσώπου

Οφείλει επίσης να αποκαλύπτει ή συγκαλύπτει:

- τις προθέσεις και τα κίνητρα του κάθε χαρακτήρα.

Διερεύνηση της πλοκής

- Έκθεση όπου δίνονται στοιχεία για χώρο, πρόσωπα, οι σχέσεις και τα προβλήματα μεταξύ τους, οι αντιλήψεις τους, σημαντικά συμβάντα από το παρελθόν τους κ.λπ.
- Δέση Παρουσιάζεται η διαδοχή των συμβάντων / δράσεων με την ένταση των συγκρούσεων σταδιακά να κλιμακώνεται ως την κορύφωση
- Λύση Δίνεται λύση στα προβλήματα είτε με τραγικό είτε με κωμικό τρόπο

Φάση 3 – δράση Β: βιωματικών αυτοσχεδιασμών

Οι βιωματικοί αυτοσχεδιασμοί αφορούν:

- Κεντρική ερμηνευτική ιδέα
- Δευτερεύουσες ιδέες του έργου
- Δράσεις που κυριαρχούν στο έργο
- Σωματική έκφραση
- Κανάλια επικοινωνίας - σχέσεις των χαρακτήρων
- Επαλήθευση αντικειμένων

Φάση 3 – δράση Γ: δομημένων αυτοσχεδιασμών

Οι δομημένοι αυτοσχεδιασμοί αφορούν:

- Βιογραφία των χαρακτήρων
- Κύρια συμβάντα πριν την έναρξη των σκηνών
- Κύρια συμβάντα εντός των σκηνών
- Στόχοι των χαρακτήρων

Σε κάθε σκηνή

- Στόχος – συμβάν – ανατροπή – νέος στόχος

Σπαστές πρόβες

Φάση 3 – δράση Γ: προβών

- Παρουσία συντελεστών
- Στήσιμο του έργου
- Πέρασμα όλου του έργου

Φάση 4 – δράση Δ: Τελική

- Στήσιμο σκηνικού στο χώρο
- Κρέμασμα φώτων
- Σταμπιλάρισμα φώτων και πέρασμα του έργου με ατάκες της μουσικής
- Πέρασμα του έργου με ρούχα με ατάκες φωτισμού και ρύθμιση ήχου (στάθμες)
- Διορθώσεις εκκρεμοτήτων, όλο το έργο πρόβα
- Generale

Μια παράσταση δεν είναι ποτέ στατική, ρέει συνεχώς, είναι αποτέλεσμα καλλιτεχνικό αλλά είναι και διαδικασία.